

APEL

cu privire la implementarea măsurilor urgente și suplimentare pentru sistemul penitenciar în vederea prevenirii răspândirii virusului COVID-19

15 mai 2020

Destinatari:

Guvernul Republicii Moldova
Ministerul Justiției al Republicii Moldova
Ministerul Afacerilor Intern
Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică
Consiliul Superior al Magistraturii
Administrația Națională a Penitenciarelor

Organizațiile semnatare apreciază măsurile întreprinse de Guvern, Ministerul Justiției și Administrația Națională a Penitenciarelor pe durata stării de urgență în legătură cu prevenirea răspândirii virusului COVID-19 în sistemul penitenciar. Administrația Națională a Penitenciarelor a implementat măsuri de prevenire care s-au dovedit a fi eficiente, fapt care a preîntâmpinat răspândirea virusului COVID-19 în rândul angajaților și al persoanelor aflate în custodia sistemului penitenciar. Aceste măsuri au respectat recomandările UNODC să se sisteze vizitele în penitenciare și să se efectueze comunicarea dintre deținuți și rude în regim online, de asemenea, a fost temporar sistat transferul deținuților dintr-o instituție în alta, angajații și contactii lor care prezentau semne de boli respiratorii au fost plasați în carantină, izolare sau transferați pentru a fi îngrijiți în cadrul spitalelor.

La 15 mai 2020, expiră starea de urgență declarată de Parlamentul Republicii Moldova în legătură cu pandemia de coronavirus (COVID-19), decizie luată în temeiul art. 66, lit. m) din Constituția Republicii Moldova, al art. 12 din Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, având în vedere poziția Organizației Mondiale a Sănătății cu privire la pandemia de coronavirus (COVID-19) la 11 martie 2020 și instituirea de către Comisia Națională Extraordinară de Sănătate Publică, la 13 martie 2020, a codului roșu la nivel național în legătură cu situația epidemiologică prin infecția cu COVID-19. În perioada stării de urgență, instanțele de judecată și-au suspendat temporar activitatea, ceea ce a determinat reducerea interacțiunii între părți și deci posibilitatea de infectare.

Începând cu 18 mai 2020, instanțele de judecată urmează să-și reia activitatea de judecare a cauzelor aflate pe rolul acestora, inclusiv a cauzelor penale și a cauzelor legate de sistemul de executare a pedepselor de către persoanele condamnate. Aceasta înseamnă că deținuții (reținuții, preveniții și condamnații) vor fi escortați la sediul instanțelor de judecată și la organul de urmărire penală pentru a participa în cauzele penale numite pentru judecare, inclusiv pentru aplicarea sau prelungirea măsurilor preventive sau realizarea acțiunilor de urmărire penală.

Potrivit informației furnizate de Administrația Națională a Penitenciarelor, doar luni, 18 mai 2020, 30 de persoane urmează să fie escortate la sediile instanțelor de judecată pentru a participa la ședința de judecată. Anterior, până la declararea stării de urgență și instituirea măsurilor de prevenire în sistemul penitenciar, doar din Penitenciarul nr. 13, erau escortate zilnic până la 140 de persoane. Deținuții din custodia sistemului penitenciar sunt escortați de către Serviciul de Escortă din cadrul MAI. În practică, deținuții sunt transportați în comun cu persoanele reținute plasate în izolatoarele de detenție provizorie.

Astfel, transportarea reținuților, preveniților și deținuților în instanțele de judecată și la organul de urmărire penală în această perioadă, în care riscul de infectare este încă unul foarte înalt, poate duce la răspândirea virusului COVID-19 în sistemul penitenciar, atât în rândul deținuților, cât și al angajaților. În condițiile în care sistemul penitenciar național suferă de suprapopulare, iar asistența medicală penitenciară are resurse limitate, lipsă de personal, condiții de igienă limitate, este dotată necorespunzător și dispune de un singur penitenciar cu statut de spital-penitenciar, răspândirea virusului în sistemul penitenciar s-ar putea accelera exponențial și transforma într-o catastrofă umanitară. La 1 aprilie 2020, în sistemul penitenciar erau deținute 6632 de persoane. Din numărul total de persoane deținute, 205 aveau vârsta mai mare de 63 de ani, iar 50% din populația penitenciară este afectată de boli cronice (comorbidități), care cresc vulnerabilitatea în contextul virusului COVID-19. Penitenciarul nr. 13, cu o capacitate de 570 de locuri, deține la ora actuală 842 de persoane. Situațiile de infectare masivă care au avut loc în centrele de plasament temporar al persoanelor cu dizabilități (Brânzeni, Edineț; Bădiceni, Soroca; Cocieri, Dubăsari), cu o populație densă și un nivel ridicat de interacțiune socială, au demonstrat riscurile înalte de infectare și răspândire a virusului în locurile de detenție. Aceste riscuri sunt valabile în special pentru sistemul penitenciar, în cazul în care, începând cu 18 mai 2020, vor fi reluate activitățile de escortare către organele de urmărire penală și sediile instanțelor de judecată.

Reamintim că UNODC, WHO, OHCHR, CoE, UNAIDS și alte organizații internaționale au recomandat statelor să acorde o atenție deosebită prevenirii COVID-19 în sistemul penitenciar, în lumina vulnerabilităților cu care se confruntă sistemele penitenciare la nivel global – sistem medical slab dezvoltat, supraaglomerare, risc iminent de încălcare a drepturilor omului etc. (inclusiv în recomandările adaptate pentru sistemul penitenciar național – https://drive.google.com/file/d/1u2ZcAVzdRQOy4ovfPi8_cxuTwh_oPHpR/view). Reducerea contactului fizic cu mediul exterior și aplicarea tehnologiilor informaționale pentru comunicarea cu rudele, avocații și instanțele de judecată sunt măsuri esențiale de prevenire a perpetuării infecției în mediul penitenciar.

La fel, Avocații Poporului au recomandat întreprinderea măsurilor de urgență în vederea eliberării din detenție a anumitor categorii de deținuți, inclusiv minori, prin aplicarea celor mai potrivite soluții, astfel încât să fie diminuat considerabil numărul persoanelor aflate în detenție, precum și a altor măsuri de prevenire.

Având în vedere cele expuse, solicităm subiecților vizați în prezentul Apel să identifice soluții urgente pentru a preveni răspândirea virusului în sistemul penitenciar. De asemenea, recomandăm implementarea următoarelor măsuri:

- prelungirea până la 30 iunie 2020 a regimului special instituit în cadrul sistemului administrației penitenciare prin ordinul Ministrului Justiției;
- prelungirea carantinei în instituțiile sistemului administrației penitenciare până la 30 iunie 2020;
- menținerea respectării stricte a regimului sanitaro-igienic în toate instituțiile subordonate ANP stabilit de către autorități;
- menținerea suspendării vizitelor și întrevederilor cu informarea deținuților privind necesitatea de sănătate publică;
- continuarea practicilor de acordare a întrevederilor de scurtă durată prin intermediul sistemelor de videoconferință prin platforme software acceptate de către instituția penitenciară;
- menținerea practicii de dublare a frecvenței dreptului la convorbiri telefonice al deținutului;
- menținerea măsurii de suspendare a primirii coletelor și pachetelor cu provizii/produse alimentare cu decidera preliminară, pentru fiecare caz în parte, de către conducerea instituției penitenciare, cu respectarea regimului sanitaro-igienic corespunzător;
- prelungirea interdicției transferurilor în alt penitenciar ale deținuților la cererea personală, cu excepția internării în cadrul spitalului-penitenciar și în instituțiile medico-sanitare publice;
- stabilirea interdicției de escortare a deținuților pentru a participa fizic la ședințe de judecată până la data de 30 iunie 2020;
- până la 30 iunie 2020, organizarea ședințelor de judecată pentru examinarea cauzelor care nu suferă amânare prin teleconferință sau deplasarea judecătorilor la sediile penitenciarelor;
- examinarea de urgență a cazurilor ce țin de aplicarea art. 91 CP, 92 CP, 93 CP, 94 CP, 95 CP, dar și de mecanismul preventiv și compensatoriu;
- până la 30 iunie 2020, realizarea acțiunilor de urmărire penală posibile (audieri, confruntări, aducerea la cunoștință a actelor de urmărire penală etc.) la sediile penitenciarelor;
- organizarea întrevederilor între avocat și client prin teleconferință (cu asigurarea confidențialității) ori în încăperi special amenajate cu sticlă de protecție;
- arondarea teritorială a penitenciarelor și asigurarea cu cele necesare în vederea prelevării probelor de material biologic de la deținuți și a transportării către laboratoarele din subordinea MSMPS sau private (după caz);
- dezvoltarea mecanismelor de referire a deținuților cu cazuri confirmate de COVID-19 pentru tratament staționar către instituțiile medicale teritoriale desemnate, asigurate cu secție de terapie intensivă (după caz), cu aplicarea maxim posibilă a măsurilor de supraveghere electronică – brățări – pentru a evita expunerea personalului responsabil de securitate;
- stabilirea procedurilor de escortare în condiții speciale și de pază a persoanelor infectate deținute în sistemul penitenciar către alte instituții medicale de profil;
- stabilirea procedurilor de comunicare între personalul medical din penitenciare și personalul medical specializat din instituțiile medicale civile;
- plasarea persoanelor reținute, ca excepție, în IDP ale MAI pe o perioadă de 14 zile, până la transferarea în sistemul penitenciar;
- elaborarea și implementarea urgentă a politicilor și măsurilor de descarcerare, în special a persoanelor aflate în grupul de risc, inclusiv femei cu copii, consumatori de droguri și

persoane infectate cu HIV, persoane cu maladii cronice care pot fi asociate cu COVID-19 prin adoptarea și implementarea unor măsuri alternative la pedeapsa închisorii (ex. executarea pedepsei la domiciliu – România);

- examinarea posibilității de aplicare a grațierii și amnistiei în legătură cu Ziua Independenței cu scopul micșorării numărului de deținuți.

Toate acțiunile și intervențiile în penitenciare trebuie să respecte prevederile Standardelor Minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (regulile lui Nelson Mandela).

Semnatare:

Asociația Promo-LEX,

UNODC Moldova,

Consiliul pentru Prevenirea Torturii,

Centrul de Resurse Juridice din Moldova,

Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii "Memoria".